

RADOŠ SMILJKOVIĆ: A JKP AZ ŐNIGAZGATÁS KIALAKÍTÁSÁNAK FOLYAMATÁBAN

Radoš Smiljković: SKJ u procesu konstituisanja samoupravljanja; Hronometar, Beograd, 1969. 280 oldal.

Tartalom: Predgovor. Uvod. Prvi deo: Opšte teorijske metodološke premise konstituisanja revolucionarne partije proletarijata. Glava I. Načela razmatranja političkih partija — 1. Prethodne napomene; 2. Priroda fenomena političke partije; 3. Funkcija partija u političkom sistemu; 4. Organizacija političkih partija. — Glava II. Postavke Marksa i Engelsa o ulozi klase i partije proletarijata — 1. Proletarijat u istorijskom razvoju društva; 2. Proleterska partija i njena uloga u klasnoj borbi; 3. Marks-Engelsovo shvatanje organizacionog pitanja. — Glava III. Lenjinovo shvatanje partije; boljševički tip organizacije partije — 1. Uloga partije u aktivizaciji ostalih pripadnika radnih masa; a) Uloga partije; b) Partija — ostale organizacije; 2. Partija — izgradnja proleterske države; a) Konstituisanje državne organizacije; b) Borba protiv birokratizma; 3. Osnovne karakteristike boljševičkog tipa organizacije (Lenjinova koncepcija); 4. Član partije; 5. Rukovodilac — rukovođenje; 6. Unutar-partijski život, izgradnja jedinstva; 7. Nekoliko zaključaka. Drugi deo: Savez komunista avangarda radničke klase u procesu konstituisanja samoupravne strukture društva. — Glava IV. Uloga [KPJ u osvajanju i realizaciji vlasti radničke klase — 1. KPJ — nosilac rukovođeće uloge u ratu i Revoluciji; 2. Uloga KPJ u uslovima revolucionarnog etatizma. — Glava V. Socijalne i političke pretpostavke relevantne za određivanje sadržaja društvene uloge SKJ — 1. Društveno samoupravljanje kao programski cilj SKJ i objektivna situacija u kojoj deluje; 2. Promene u socijalno-političkoj strukturi i društvenom grupisanju; 3. Transformacija socijalne strukture i njen odnos prema konstituisanju samoupravljanja; 4. Neke osobenosti kulturnog razvoja; 5. Položaj radničke klase u praktičnoj realizaciji samoupravljanja; 6. Pravci društvenog grupisanja u novoj etapi samoupravljanja. — Glava VI. Osnovne komponente uloge SKJ u toku konstituisanja samoupravljanja — 1. Prethodne napomene; 2. Istorijski smisao vodeće idejno-usmeravajuće uloge Saveza komunista; 3. Oblici idejne i političke akcije SKJ — neki aspekti metoda delovanja; 4. Komunisti u društveno-političkim organizacijama. — Glava VII. Važniji činilci organizacije i njihova funkcija u ostvarivanju uloge SKJ — 1. Pravci struktuiranja SKJ značajni za formiranje komunista kao društveno-političkog radnika; 2. Osnovni oblici organizacione strukture i njihova funkcija u praksi SKJ; 3. Sadržaj i funkcija odnosa u Savezu komunista Jugoslavije u stvaranju jedinstva komunista; 4. Karakter i funkcija kadrovske politike i izbori u Savezu komunista Jugoslavije. Zaključci; Literatura; Beleška o autoru.

A nálunk megjelenő szakirodalom a politikai tudományok tárgyköreiből hosszú ideig került azokat a témákat, amelyek a JKP fejlődésével és munkájával foglalkoznak. Kifejezésre jutott egy olyan nézet, hogy ezekkel a témákkal azoknak a szerzőknek kell foglalkozni, akik valamilyen hivatást, vagy tisztséget töltenek be a KSz-ben. Ez volt a helyzet akkor is, amikor az őnigazgatás területén az első eredmények jelentkeztek, habár akkor már sok úgynevezett „érzékeny” téma megszűnt „tabu” lenni.

A JKP VIII. kongresszusa körüli időszakban kezdett a helyzet jelentősen megváltozni, amikor is több fiatal szerzőt angasztáltak. Egyik közülük Radoš Smiljković, aki ugyan a fiatal szerzők nemzedékéhez tartozik, de a szakkörökben és a nyilvánosság előtt jól ismert.

Radoš Smiljkovićnak ez a munkája doktori disszertációjának némileg meg-

változtatott szövegét képezi, amelyet eredményesen megvédett 1968-ban Belgrádban.

Radoš Smiljković műveinek első részében a politikai pártokkal foglalkozik, a pártok feladatával, szerkezeti felépítésével, a proletariátus és a párt viszonyával, szerepével az osztályharcban. Az első két fejezet főleg Marx és Engels műveire épült, s az idézetek egész sorával a szerző nagyon szépen bemutatja és elemzi az előbb felvetett problémákat.

A harmadik fejezet teljes egészében a lenini elmélet alapvető tételeinek van szentelve, ami nem véletlen, hiszen Lenin, Marx és Engels munkáiból kiindulva még tovább fejlesztette azok legforradalmibb téziseit, amelyek különös jelentőséggel bírnak a KSz feladatának kialakítása szempontjából.

A mű első része mintegy bevezetőül szolgál, a második részben pedig szó esik az öngazgatásról, a KSz-nek és tagjainak szerepéről nemcsak az öngazgatásban, hanem általában a munkaszervezetben és a társadalmi-politikai szervezetekben is.

A munkások részvétele az igazgatásban elméleti és gyakorlati síkon együtt jelentkezik a munkásmozgalom erősödésével és a szocializmus terjedésével a világon.

„A munkások igazgatása a szocialista mozgalom egyik törekvésévé válik a világon, s a szocialista társadalmi viszonyok fejlődésének tényezője, illetve a fejlett szocialista társadalom jellemvonása lesz.” (105. oldal)

Marx és Engels szerint az öngazgatás alapvető garancia a munkásosztály felszabadító mozgalomának sikeres realizálására. Ezt az elméletet csak aláhúzza az a tény, hogy az öngazgatás direkt úton hat a dolgozó emberek jellemének kialakítására. A dolgozó emberben a munka és a politikai tevékenység addig különválasztott két szférájának az egyesülését jelenti.

A jugoszláv gyakorlat megerősíti az öngazgatás elméletét, mint fő folyamatot a demokratikus szocializmus kialakításában és továbbfejlesztésében.

Az öngazgatás elméletének megteremtésében a JKP mint fő tényező jelentkezik, ha nem is direkt úton (olyan értelemben, hogy csak a párt tagjai vesznek részt az öngazgatásban), hanem mint szervezet, amely képes arra, hogy a meghatározott társadalmi célokat realizálja. „Az aktuális helyzet rámutat arra, hogy az öngazgatás feltételeinek biztosítására nélkülözhetetlen a KSz, mégpedig egy olyan KSz, amelyik megfelel az öngazgatás szellemének. Hiszen ha nem volna KSz-kérdés, milyen irányban folyna a társadalmi fejlődés? (127. oldal)

A VIII. és a IX. kongresszus kimondja, hogy a KSz feladatának megvalósítása az öngazgatásban megköveteli:

a) A korábbi hibák leküzdését az ideológiai nevelésben, mind a tervezés, mind a megvalósítás terén.

b) Hogy a tagság minél előbb alkalmas legyen céljainak megvalósítására a társadalom és a gazdaság reformjában, valamint a KSz programjának és más dokumentumainak kidolgozásában.

c) Hogy a kommunisták alkalmazzák munkájukat az öngazgatásban.

d) Hogy a kommunisták kitartóbban áthidalják az ellentmondásokat eszmei-politikai felkészültségük és az öngazgatásban betöltött szerepük között (213. oldal).

A KSz tehát az öngazgatás fejlődésével egy élcsapatot képez az öngazgatók táborában közvetlen részvételével az öngazgatók mindennapos tevékenységében.